

Seksüel Saldırılarda Mağdurun Muayenesinde Karşılaşılan Sorunlar

SERPİL SALAÇIN^{a,b)}, BEHNAN ALPER^{a)}, HASAN UÇKAN^{b)}

^{a)} Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Adana, Türkiye

^{b)} Adli Tıp Kurumu Adana Grup Başkanlığı, Adana, Türkiye

THE PROBLEMS WITH THE EXAMINATION OF SEXUAL ASSAULT VICTIMS

Summary

Nowadays, forensic sciences approach to the sexual assault victims in many aspects. Most of the countries established some multidiscipline organization relating to the sexual assaults. This study was planned to find out the technical difficulties in examination of the victims.

Records of the 449 cases were reviewed: 315 (%80) of those were 10-19 years of age female, %14 of female cases showed new and %11 of those showed old hymenal membrane rupture, the rest of cases showed an intact hymenal membrane, %42 of the intact cases showed wide hymenal openings. Also, 2 cases in 165 female cases and 7 cases in 59 male cases showed some findings indicated anal intercourse. Because of these we agree with the recommendations for organizing multidiscipline centers, to solve the problems of those type of cases.

Key words : *Sexual Assault - Rape - Anal Intercourse - Hymen*

Özet

Günümüzde adli bilimler seksüel saldırı olaylarına dinamik olarak yaklaşmakta, çeşitli muayene ve laboratuvar yöntemlerini kullanarak olayın objektif kriterlerini ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu çalışmada seksüel saldırı olaylarına ülkemizdeki yaklaşıma örnek oluşturabilmek amacıyla Adli Tıp Kurumu Adana Grup Başkanlığı Adli Tıp Şube Müdürlüğüne 1989 yılında muayeneleri yapılan ve adli rapor düzenlenen 449 olgunun kayıtları incelenerek değerlendirilmesi yapılmıştır.

Seksüel saldırı iddiası ile muayeneye gönderilen 390 kadından 315 (%80)'i 10-19 yaş grubunda yer almaktadır. Himen muayenesi yapılan 354 olgudan 48 (%14)'inde yeni yırtık, 38 (%11)'inde eski yırtık saptanmış; kalan 268 (%75) olguda eski ya da yeni yırtığa rastlanmamış, bu olguların 112 (%42)'si duhule müsait himen, 12 (%4)'si ırza tasaddi olarak değerlendirilmiştir. Livata muayenesi yapılan 165 kadından 2 olguda, 59 erkekte 7 olguda akut livata bulgusu saptanmıştır.

Değerlendirilen verilerden yola çıkarak ülkemizde seksüel saldırı olaylarında tanı amacıyla hangi kriterlerin kullanıldığı belirtilmiş, yabancı kaynaklarda belirtilen farklı yaklaşımlar vurgulanarak ülkemizde bu tür olgularda adli bilimlerin yapabileceği yeni düzenlemeler önerilmiştir.

GİRİŞ ve AMAÇ

Cinsel amaçlı davranışların suç sayılmasında toplumların gelenek, görenek, ortak moral değerler ve temel hukuki kavramlarına bağlı olarak farklı kriterlerin kullanılması doğaldır. Ancak temel hukuk doktrinleri açısından bir cinsel davranışın suç olarak nitelendirilmesinde gözönünde bulundurulmuş bazı ortak kavramlar vardır. Bunlar:

1. Davranışın resmi eşi ve rızası olmayan bir kişiye yönelik olması,

2. Yasalarda belirtilen yaş gruplarındaki kişilere yöneltilmesi,
3. Cezai yaptırımlar gerektiren yasadışı seksüel davranış biçimlerine uyması,
4. Homoseksüel olması ve belirli kurallara uyulmadan yapılması, olarak belirtilmektedir (1).

Türk Ceza Kanunu 414-430. maddeleri bu temel kavramlara paralel olarak hangi cinsel davranışların suç sayılacağı, ayrıca mağdurun özellikleri, olayın cereyan şekli, suçlunun bazı özelliklerine ve olayın sonuçlarına göre suçun ağırlığını belirtmiştir (2).

Yasa maddelerinin sağlıklı bir şekilde işletilebilmesinde bu tür olaylarda saptanacak delillerin önemi açıktır. Türk Ceza Kanunu'nda belirtildiği gibi mağdurun yaşı, fizik ve mental durumu, olay sırasındaki fizik ve mental durumu, hangi türde bir cinsel suçun gerçekleştiğinin (ırza geçme, ırza ve namusa tasaddi) saptanması, eğer olay gerçekleşmiş ise mağdurda meydana gelen fizik, ruhsal ve moral zararın türü ve derecesi, suçlunun cezasını önemli ölçüde değiştirecektir.

Günümüzde, adli bilimler seksüel saldırı olaylarına dinamik olarak yaklaşmakta, çeşitli muayene ve laboratuvar yöntemlerini kullanarak objektif kriterleri ortaya koymaktadır. Ayrıca bazı ülkelerde mağdurun başvurusundan rehabilitasyonuna kadar yapılan tüm işlemleri bünyesinde bulunduran standart yöntemlerle çalışan multidisipliner hizmet merkezleri kurulmuştur. "Rape Crisis Centre" olarak isimlendiren bu merkezler seksüel saldırı olaylarının önlenmesine yönelik eğitim programları düzenlemekte, gerçekleşen olaylarda ise olayın mağdurunun zararlarını sosyal, hukuki ve tıbbi açıdan ele alarak yardımcı olmaya çalışmakta, olayın teknik ayrıntılarını ortaya çıkarmaktadır (3,4).

Ülkemizde gelenek, görenek ve moral değerler nedeniyle gerçekleşen seksüel saldırı olaylarının sayısı ve türleri sevindirici düzeyde azdır. Ancak bu tür olaylara yaklaşımda standart bir prosedürün bulunmaması, olayın objektif kriterlerinin ortaya konarak aydınlatılmasında problemlere yol açmaktadır.

Bu çalışmada, seksüel saldırı iddialarında objektif kriterlerin bulunup ortaya konmasında karşılaşılan sorunları ortaya koymak amacıyla, muayenesi yapılan bir seri olgunun özellikleri değerlendirilmiştir.

GEREÇ ve YÖNTEM

1989 yılında Adli Tıp Kurumu Adana Grup Başkanlığı Adli Tıp Şube Müdürlüğüne cinsel saldırıya uğradığı veya kızlığının bozulduğu iddiası ile savcılıklara ve karakollara başvuran ya da bu tür bir olayla ilgili mahkemesi görülen toplam 449 olgu adli yönden rapor düzenlenmek üzere muayeneye gönderilmiştir.

Gelen olguların anamnezi alınarak görevli adli tıp uzmanları tarafından muayeneleri yapılmıştır. Kızlık muayenesinde litotomi pozisyonunda dış genital organlar ve labial-traksiyon yöntemi ile himen değerlendirilmesi yapılmış, livata muayenesi istenen olgular ise diz-dirsek pozisyonunda değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada, düzenlenen raporlar incelenerek olguların yaşları, dış genital organların ve perianal bölgenin muayene bulguları ile travmatik lezyon varlığı yönünden eldeki bulguların dökümü yapılarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

1989 yılında seksüel saldırı iddiası ile Adana Adli Tıp Şube Müdürlüğüne muayeneye gönderilen 449 olgudan 390 (%87)'i kadın, 59 (%13)'u erkektir.

Sekrüel saldırı iddiası ile muayeneye gönderilen 390 kadın olgudan 225 (%58) olguda hymen muayenesi, 129 (%33) olguda himen ve livata muayenesi, 36 (%9) olguda ise sadece livata muayenesi yapılması istenmiştir.

Grafik 1'de muayeneye gönderilen 390 kadın olgunun ve 59 erkek olgunun yaş gruplarına göre dağılımı izlenmektedir. Kadın olgulardan 315 (%80)'inin 10-19 yaş grubunda yer aldığı görülmektedir.

Himen muayenesi yapılan 354 olgudan 48 (%14)'inde yeni yırtık, 38 (%11)'inde eski yırtık saptanmış; kalan 268 olguda eski ya da yeni yırtığa rastlanmamış olup, bu gruba ait oranlar Grafik 2'de gösterilmiştir. Grafik 3'te yırtık saptanmayan olgular içinde duhule müsait himene rastlanma sıklığı belirtilmiştir.

Tablo 1'de ise toplam 449 olgudan, fizik muayenede bulgu saptanan 107 olgunun yaş gruplarına göre dağılımı gösterilmiştir.

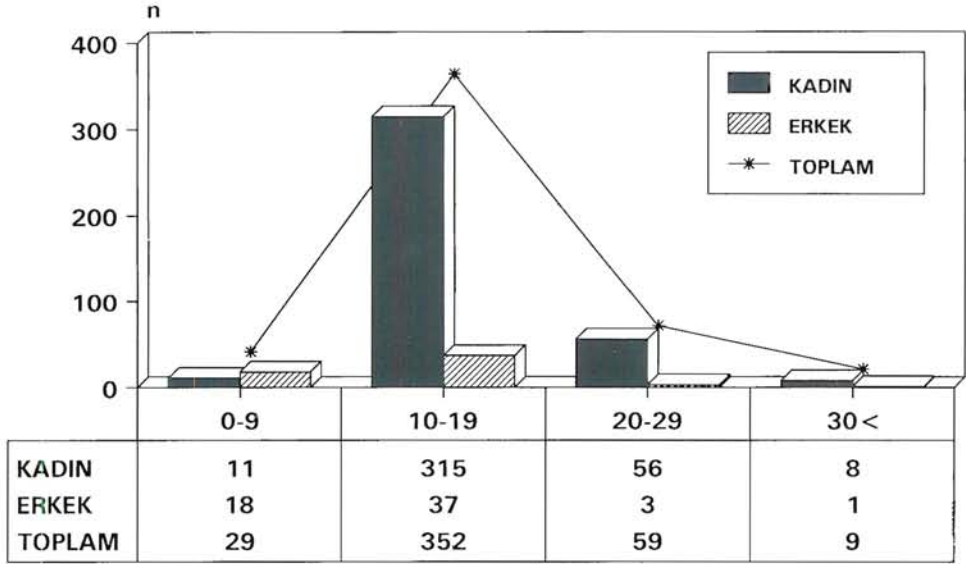
Tablo 1. Muayenelerinde bulgu saptanan 107 olgunun yaş gruplarına göre dağılımı.

<i>Yaş Grupları</i>	0-9	10-19	20-29	30<	Toplam
Yeni Yırtık	-	43	5	-	48
Eski Yırtık	-	22	15	1	38
Irza Tasaddi	2	9	1	-	12
Akut Livata-Erkek	4	3	-	-	7
Akut livata-Kadın	-	1	1	-	2
<i>Toplam</i>	6	78	22	1	107

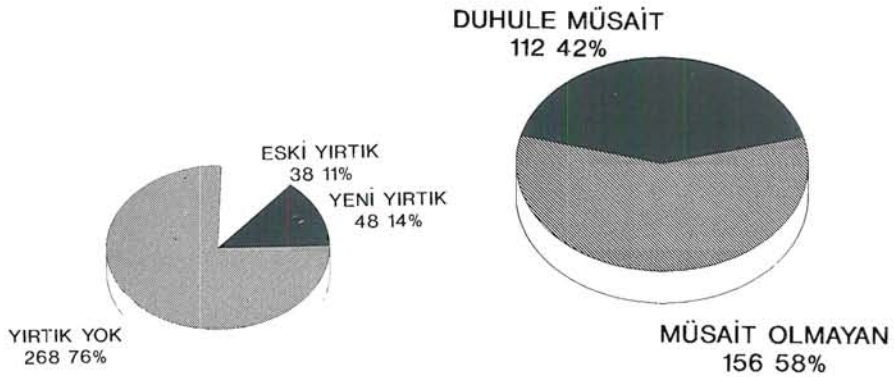
TARTIŞMA ve SONUÇ

1989 yılında 390 (%87)'i kadın, 59 (%13)'u erkek olmak üzere toplam 449 olgu suç sayılan cinsel amaçlı bir davranışın aydınlatılabilmesi için adli makamlarca gönderilmiş ve muayeneleri yapılmıştır.

390 kadın olgudan 315 (%80)'i 10-19 yaşlarındadır. Bu gruptan yalnızca 78 (%25)'inde bulgu saptanmıştır; 43 (%14) olguda himende yeni yırtık, 22(%7)'sinde eski yırtık, 9 (%3)'unda irza tasaddi bulguları ve 1 (%0.3) olguda akut livata bulgusu saptanmıştır. Bu yaş grubunda, geriye kalan 237 (%75) olgunun muayenesinde herhangi

Grafik 1. Seksüel saldırı iddiası ile gelen 449 olgunun yaş gruplarına göre dağılımı.

Grafik 2. Kızlık muayenesi yapılan 354 olguda himen muayene bulguları.

Grafik 3. Yırtık saptanmayan 268 olguda duhule müsait himene rastlama sıklığı.

bir bulgu saptanmamıştır. Hem bu yaş grubunda, hem de tüm seride saptanan bulgular seksüel saldırı iddiası ile başvuran olguların hepsinin, gerçekten seksüel eylemlere uğramadığını göstermektedir. Diğer toplumlarda olduğu gibi ülkemizde de bu konu, değişik amaçlarla gündeme getirilmek istenmektedir. Bazen kişilerin evlilik veya maddi çıkarlarını düşünerek seksüel suçlarla ilgili yasa maddelerinin işletilmesini istedikleri görülmektedir. Bazen de reşit olmamış genç kızların seksüel saldırı iddiası olmadığı halde ailelerinin bazı endişeleri ile adli makamlara başvurdukları ve muayene istedikleri gözlenmiştir. Olguların bazıları ise gizli fuhuş suçunun zanlıları olarak muayeneye gönderilmiştir.

Ülkemizde cinsel suçlar ile ilgili bildirilen olguların retrospektif çalışmalar sonucu ortaya konduğu izlenmektedir. Ayrıca seksüel saldırı oranlarını gösterecek sağlıklı istatistiksel bilgiler bulunmamaktadır. Bu çalışmada değerlendirilmesi yapılan olgu sayısının yöredeki seksüel saldırı olaylarını yansıttığı söylenemez. Çünkü başka bir kurum tarafından muayeneleri yapılanlar ile adli makamlara başvurmamış olanlar bu sayı içerisinde bulunmamaktadır. Çalışmamız sırasında dökümü yapılan bilgilerden de anlaşılacağı gibi seksüel saldırıya uğranan yer, olayın oluş şekli, eylem sonrası mağdurun yaptıkları, başvuru zamanı, sanıkların kimlikleri ve yakınlık dereceleri ile ilgili bilgiler bu kayıtlarda bulunmamaktadır. Bu nedenle olgular, kaynaklardaki bu tür bulgularla karşılaştırılamamıştır.

Ülkemizde seksüel saldırı iddiası ile adli makamlara başvuran bir kişi savcılık veya karakolda sorgulamadan sonra muayeneye gönderilmektedir. Bazen de kişiler yeterli bilinç ve eğitime sahip olmadıklarından, olay sonrasında bir süreyi evinde dinlenerek ve yıkanarak geçirdikten sonra şikayetçi olmaktadır. Birçok olgu ise toplumsal değer yargıları nedeniyle bir süre olayı gizlemekte ve seksüel saldırının gerçekleşmesinden çok uzun bir zaman dilimi sonrasında başvuruda bulunmaktadır.

Seksüel saldırının gerçekleşip gerçekleşmediğinin ayırdedilmesi, gerçekleşen olayın türünün saptanması mağdurun fizik muayenesi ile birlikte meni bulaşığı varlığının kimyasal ve biyolojik yöntemlerle gösterilmesi ile mümkündür (5,6). Fakat bu tür laboratuvar incelemeleri ve örnek almak için maksimum zaman dilimlerinden sonra başvuranlarda, biyolojik sekresyonlar ve yıkanmalarla bu artıklar giderildiğinden laboratuvar çalışmaları mümkün olamamaktadır. Eğer olay sırasında mağdurun üzerinde çamaşır, giysi ya da kullanılan bez, v.b. bulunuyorsa, bu materyelde meni bulaşıklığı araştırmalarına da başvurmak gerekmektedir. Bunların bulunmaması halinde ise tanı yalnızca perine, dış genital organlar, himen ve vagina muayenesinde saptanabilecek bulgulara dayanılarak konmaktadır. Bu yöntem geç muayeneye gelen bir olguda, daha önce cinsel ilişkide bulunmuş ya da kızlık zarı duhule müsait olanlarda kesin tanıda problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim çalışmamızda duhule müsait kızlık zarına rastlanma sıklığı % 42'dir. Bu oran benzer çalışmalarda belirtilen oranların üzerindedir (7,8). Bunun Çukurova yöresine özgü bir bulgu olarak değerlendirilebileceği kanısındayız. Olgular bazen o kadar gecikmektedir ki, olay sırasında dış genital organlarda meydana gelmiş basit travmatik lezyonlar tamamen iyileşip kaybolduğundan, fizik

muayenede herhangi bir bulgu saptanamamaktadır (9).

Seksüel saldırıda uyutucu, uyuşturucu ya da benzeri ilaçların verilerek olayın hile ile gerçekleştiği iddia edilen durumlarda mağdurun vücut sıvılarından iddia edilen kimyasalların ayırılabilmesi gerekmektedir. Muayeneye geç gelenlerde kimyasal maddenin eks-kresyonu tamamlanmış olacağından, bu maddelerin saptanabilmesi de olanaksızdır. Böylece iddia bazı olgularda objektif kanıtlardan yoksun kalmaktadır.

Türk Ceza Kanunu, gerçekleşen seksüel saldırı sonucu cinsel bir hastalığın bulaştırılmasını suçu ağırlaştırıcı bir faktör olarak belirtmiştir. Ancak olgularımızı bu yönden incelemek mümkün olamamaktadır. Ayrıca böyle bir iddia söz konusu olduğunda tek tük olaylarda gerekli muayeneler yapılmaktadır. Benzer şekilde gerçekleşen olayın mağdurunda meydana getireceği ruhsal zarara göre de suç ağırlaşmakta, psikiyatrik bir muayenenin gerekliliği de karşımıza çıkmaktadır. Aynı konu ırza geçme olaylarında mağdurun bu olay sonunda hamile kalıp kalmadığının ayırılabilmesi için gerekecektir. Bu konunun aydınlatılmasında şahsın önceden hamile olup olmadığının saptanabilmesi açısından, ayrıca ritmik kontrollerle olayın sonucu hamile kalıp kalmadığının ekarte edilmesi gerekmektedir.

Tüm bu aktarılanların ışığında, ülkemizde bu tür olayların mağdurlarının başvurabileceği, olaya sosyal, hukuki ve tıbbi açıdan yön verebilecek ve araştırma hizmetini götürebilecek organizasyonlara ihtiyaç olduğu düşüncesindeyiz. Bu organizasyonların işlevi, güncel laboratuvar sistemlerinin belirli bir protokol içinde yürütülmesinden ibaret olacaktır. Bu yöntemle çalışan organizasyonların muayene formları ve prosedürlerinin eldeki olanaklarla ülkemizde de yürütülebilir nitelikte olduğu kanısındayız (10).

Değişen ve gelişen dünyamızda, cinsellik kavramı yeni felsefe ve düşünce akımlarının etkisiyle farklı yorumlanmaktadır. Eski dönemlerde genelde toplum içinde gizli kalan seksüel saldırı olaylarına bakış açıları değişmiş, insan haklarını ve uygarlığı korumayı temel prensipler edinen yaklaşımlar gündeme gelmiştir. Bu nedenle seksüel saldırılarla ilgili merkezler kurulmuştur. Seksüel saldırı olaylarının objektif kriterlerinin belirlenmesi, bu konuda çalışan farklı bilim dallarının organizasyonları, bireylerin ve toplumun eğitimi ile teknik araştırmaların yapılması yönünden yararları kanıtlanmış olan Seksüel Saldırı Merkezlerine benzer organizasyonların ülkemizde de kurulması ve fonksiyon görmeleri için destek verilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

KAYNAKLAR

- 1 Chiswick, D. (1983) *Br. J. Psychiatry*, **143**, 236-42.
- 2 Türk Ceza Kanunu (1978) 4. Baskı, s. 180-8, Yasa Yayınları, Ankara.
- 3 Duble, M. (1985) *Br. Med. J.*, **290**, 771-3.
- 4 Provincial Secreteriat for Justice (1979) *Helping the Victims of Sexual Assault*, 1st ed., pp. 1-80, PSJ Publications, Ontario.
- 5 Atasoy, S. (1989) *Adli Tıp Derg.*, **5**, 49-66.
- 6 Enson, W.F., Conrath, T.B., Byer, B.J. (1986) *Pediatrics*, **78**, 385-96.
- 7 Aykaç, M. (1987) *Adli Tıp Ders Kitabı*, s. 364-82, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fak. Yayınları, İstanbul.

- 8 Tunalı, İ. (1988) Adli Tıp, 1. Baskı, pp. 178-84, Yarı-açık Cezaevi Matbaası, Ankara.
- 9 Finkel, M.A. (1989) *Pediatrics*, **84**, 317-22.
- 10 Poroy, A. (1985) *Adli Tıp Derg.*, **1**, 141-7.

Ayrı baskı için:

Doç.Dr. Serpil Salaçin
Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi
Adli Tıp Anabilim Dalı
01330 Balcalı, Adana
Türkiye